

تصدیق قلبی با عقل حاصل نمی شود/ چه موقع عقل از ایمان جدا می شود

یک استاد گروه فلسفه دانشگاه ادیان و مذاهب قم براین باور است که تصدیق قلبی با عقل حاصل نمی شود گفت: یک جاهایی ایمان باید از عقل جدا شود...

یک استاد گروه فلسفه دانشگاه ادیان و مذاهب قم براین باور است که تصدیق قلبی با عقل حاصل نمی شود گفت: یک جاهایی ایمان باید از عقل جدا شود گرچه مبانی اعتقادی در بعضی از مبانی و مبادی آن با عقل بحث و روشن می شوند، اما آن تصدیق قلبیه لازم است که کار عقل نیست. به گزارش مهر، نسبت فلسفه و ایمان در تاریخ فلسفه اسلامی مورد توجه بوده است. غزالی با خود فلسفه مخالفتی نداشت ولی معتقد بود که فلسفه باعث تضعیف ایمان می شود. حسن قنبری استاد گروه فلسفه دانشگاه ادیان و مذاهب قم در مورد اینکه آیا روح پرشگری با روح اطاعت و ایمان در تضاد است به خبرنگار مهر گفت: لازم می بینم اینجا از غزالی طرفداری کنم. علیرغم اینکه در مباحث کلامی و مضامین روایات مان گفته شده که مثلاً ایمان را باید با عقل و استدلال و برهان، به آن رسید ولی به نظر می آید حالا آن چیزی که در تاریخ فلسفه شاهد آن هستیم فلسفه به معنای عقل محضی که کانت می گوید با عقلی که ارسطو می گوید یک جاهایی نمی تواند به مبانی ایمانی برسد.

وی افزود: برای مثال جمله ابن سینا درباره معاد جسمانی می گوید معاد جسمانی را با عقل یا همان فلسفه نمی شود اثبات کرد ولی از آن جهت که از موارد امور ایمانی است باید آن را تصدیق کرد. یا مثلاً در کلام مسیحی توماس آکویناس می گوید تثلیث را با عقل نمی شود اثبات کرد، ولی باید آن را جزو رموز ایمانی دانست. در این حدش لا محاله چاره ای نیست که باید عقل و فلسفه را از ایمان جدا کرد. یعنی یک جاهایی در مسیحیت می رسیم که به آن رموز ایمانی می گویند و در کلام خودمان اصطلاح دیگری دارد. یک جاهایی ایمان باید از عقل جدا شود گرچه مبانی اعتقادی در بعضی از مبانی و مبادی آن با عقل بحث و روشن می شوند. اما آن تصدیق قلبیه لازم است که کار عقل نیست. اگر منظور غزالی هم این باشد باید حق را به او داد. حالا برخی از فیلسوفان حوزه کلامی تأکید دارند هیچ گاه نمی شود عقل را از ایمان جدا کرد ولی به نظرم تصدیق قلبیه با عقل حاصل نمی شود.

این محقق و پژوهشگر حوزه فرهنگ در مورد اینکه جریان غالب در فلسفه اسلامی در خصوص نسبت فلسفه و ایمان چیست چه نگرشهایی این دو را تقویت کننده هم می بیند هم اظهارداشت: آن جریان غالب در فلسفه اسلامی جریان صدرایی و فلسفه صدرا است. همانطور که ملاصدرا و شارحینش مدعی هستند وی عقل و ایمان را با هم جمع کرده است. ولی حداقل این جمع بگونه ای است که نمی توانم بفهمم که چه نوع جمعی است. خود اینها هم در عبارت هایشان نوعی تشکیک و تضاد وجود دارد. یک جاهایی فراتر از عقل می روند و یک جاهایی می گویند اینها مراتب بالاتر از عقل است.

این استاد گروه فلسفه دانشگاه ادیان و مذاهب یاد آور شد: کسانی که با فلسفه تحلیلی به فلسفه نگاه می کنند می بینند که اینگونه مباحث امور متشکیک و متعارضی است جریان غالب به هر حال جریان صدرایی است ولی شاید یکی از علل رکود فلسفه اسلامی در یکی دو قرن اخیر همین نگرش جمع گرایانه بوده که نتوانسته خودش و مخاطبانش را قانع کند.

کلید واژه های مطلب: نسبت فلسفه و ایمان | دکتر حسن قنبری | استاد فلسفه دانشگاه ادیان و مذاهب قم |